2023

DİYARBAKIR

SOCRATES JOURNAL OF INTERDISCIPLINARY SOCIAL STUDIES

ISSN 2757-0519 SINCE 2015

50 yıl DICLE ÜNİVERSİTESİ 1973

UBS

INTERNATIONAL SCIENTIFIC RESEARCH AND STRATEGY DEVELOPMENT ASSOCIATION

PROCEEDINGS BOOK

EDITOR:
Dr. ENDER ÖZEREN

SOCRATES 8th INTERNATIONAL EDUCATION BUSINESS, ECONOMICS AND SOCIAL SCIENCES CONGRESS

28-30 SEPTEMBER, 2023
DICLE UNIVERSITY, DIYARBAKIR, TURKIYE

DATE

- 30.09.2023

TIME

- 10^{00}–12^{00}

SESSION

- HALL-4
- SESSION-1

HEAD OF SESSION: Öğr. Gör. Dr. Erkan DENK		
Dr. Öğr. Üyesi Ufuk ELYİĞİT	Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi	İZMİR ARKEOLOJİ MÜZESİ ENVANTERİNDEN SEÇİLEN BİZANS DÖNEMİNE AİT HAÇ VE BUHURDANLAR
Dr. Öğr. Üyesi Kemal OLÇAR	İstanbul Beykent Üniversitesi	TÜRKİYE'DE AZINLIK VAKIFLARININ GELİŞİMİ VE MEVCUT DURUMU
Meltem HASANÇEBİ Arş.Gör.Fevzi KIRBAŞOĞLU	Karadeniz Teknik Üniversitesi	RUSYA'NIN UKRAYNA İŞGALİNDE PUTİN FAKTÖRÜ: KİŞİLİK, DENEYİMLER VE KARAR ALMA SÜRECİ
Arş.Gör.Fevzi KIRBAŞOĞLU Meltem HASANÇEBİ	Karadeniz Teknik Üniversitesi	21. YÜZYILDA DENİZCİLİK GÜCÜ: KAVRAMSAL BİR DEĞERLENDİRME
Dr. Öğr. Üyesi GÜLSEVİM EVSEL	VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ	İNSAN HAKLARI SOSYOLOJİSİ PERSPEKTİFİNDE ERKEK ÇOCUK SÜNNETİ
Dr. Öğr. Üyesi Tuğba UYAR SUİÇMEZ İlayda KAYA Gülce ÖZCAN	Başkent Üniversitesi	PSİKOLOJİ LİSANS ÖĞRENCİLERİNDE BİLİM FELSEFESİ VE ELEŞTİREL DÜŞÜNME EĞİTİMİNİN ELEŞTİREL DÜŞÜNME SÜREÇLERİ VE PSİKOLOJİK ESNEKLİK ÜZERİNE ETKİSİ
Öğr. Gör. Dr. Erkan DENK	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ	AĞZINDAN BAL DAMLAYAN BÖLGELER: TÜRKİYE ÖRNEĞİ
Arş. Gör. Aras YOLUSEVER	İstanbul Kültür Üniversitesi	YAVAŞ ŞEHİRLERİN İKTİSADİ VE SOSYOKÜLTÜREL ETKİLERİ

ADİNUGRAHA	SUSTAINABILITY AND COMMUNITY WELFARE IN NORTH PEKALONGAN INDONESIA	
Natasya STIFANI	IMPLEMENTATION OF DIGITAL ECONOMY AS DEVELOPMENT OF CONVECTION BUSINESS STRATEGY IN THE ERA OF SOCIETY 5.0	194
Muhammad SYUKRON Hendri Hermawan ADİNUGRAHA	ALTERNATIVE TO REACH PRODUCTS NEEDED BY THE COMMUNITY THROUGH SHARIA E-COMMERCE IN INDONESIA	195
Özlem KOÇAKOĞLU	EVALUATION OF CLIENT ACCEPTANCE/ CONTINUANCE CRITERIA AND CLIENT RISK IN INDEPENDENT AUDIT	196
Özlem EFİLOĞLU KURT	CODING BOOTCAMPS: A PATH TO INNOVATION IN CODING EDUCATION	198
Metin KIRBAÇ	INVESTIGATION OF VOCATIONAL BURNOUT LEVELS OF SCIENCE TEACHERS IN TERMS OF SOME VARIABLES	199
Nurhan Tekler ERTAŞ	HOW MUCH DO HIGH SCHOOL STUDENTS LEARN THROUGH ONLINE EDUCATION?": HIGH SCHOOL STUDENTS' ATTITUDES TOWARDS WEB-BASED (Online) EDUCATION: DIYABAKIR EXAMPLE	200
Nurhan Tekler ERTAŞ Behçet ORAL	OPINIONS OF TEACHERS EDUCATED IN DİCLE UNIVERSITY EDUCATIONAL ADMINISTRATION, SUPERVISION AND PLANNING NON-THESIS MASTER PROGRAM ON THIS EDUCATIONAL PROGRAM	202
Ganang Meidi PUTRANDITO Hendri Hermawan ADİNUGRAHA	ONLINE BUYING AND SELLING TRANSACTIONS VIA APPLICATION SHOPEE ACCORDING TO AN ISLAMIC ECONOMIC PERSPECTIVE	205
Ardia Puspita DEWI	A BIBLIOMETRIC ANALYSIS: ANALYSIS OF THE CAUSES OF INEQUALITY IN INCOME DISTRIBUTION IN INDONESIA	205
Dwi Mukti ROSALITA Hendri Hermawan ADİNUGRAHA	DIGITAL MARKETING STRATEGY IN PROMOTING PRODUCT MS GLOW	206
Ufuk ELYİĞİT	BYZANTINE CROSSES AND CENSERS SELECTED FROM IZMIR ARCHAEOLOGICAL MUSEUM INVENTORY	207
Kemal OLÇAR	THE DEVELOPMENT AND CURRENT SITUATION OF MINORITY FOUNDATIONS IN TÜRKİYE	225
Meltem HASANÇEBİ Fevzi KIRBAŞOĞLU	THE PUTIN FACTOR IN RUSSIA'S INVASION OF UKRAINE: PERSONALITY, EXPERIENCES AND DECISION-MAKING PROCESS	234
Fevzi KIRBAŞOĞLU Meltem HASANÇEBİ	MARITIME POWER IN THE 21ST CENTURY: A CONCEPTUAL EVALUATION	241
Gülsevim EVSEL	MALE CHILD CIRCUMCISION IN THE PERSPECTIVE OF THE SOCIOLOGY OF THE BODY	249

RUSYA'NIN UKRAYNA İŞGALİNDE PUTİN FAKTÖRÜ: KİŞİLİK, DENEYİMLER VE KARAR ALMA SÜRECİ

THE PUTIN FACTOR IN RUSSIA'S INVASION OF UKRAINE: PERSONALITY, EXPERIENCES AND DECISION-MAKING PROCESS

Meltem HASANÇEBİ
Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
ORCID: 0000-0001-8452-1599

Araş. Gör. Fevzi KIRBAŞOĞLU
Karadeniz Teknik Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
ORCID: 0000-0002-8797-4750

Özet

Bu çalışmada, 2022 yılında Rusya'nın Ukrayna'yı işgal etme kararının arkasındaki nedenler, Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in kişisel motivasyonları ve deneyimleri ekseninde incelenmiştir. Çalışmada öncelikle Putin'in Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB) döneminde Almanya'nın Dresden kentinde görev yaptığı sırada yaşadığı olaylar ele alınmıştır. 1989'da Berlin Duvarı'nın yıkılmasının ardından Dresden'deki Sovyet gizli istihbarat servisi KGB binasının kuşatılması ve Moskova'dan yeterli desteği alamaması Putin'de derin izler bırakmış, terk edilmişlik hissine yol açmıştır. Putin için SSCB'nin çöküşü büyük bir yıkım olmuş, bu süreçte ortaya çıkan belirsizlik travma yaratmıştır. Ayrıca iktidara geldikten sonra 2005-2010 yılları arasında Ukrayna'nın Batı'ya yakınlaşması ve görece olarak Kuzey Atlantik Anlaşması Örgütü (NATO) üyeliğine sıcak bakması Putin'de geleceğe dair belirsizlik ve tehdit algısı oluşturmuştur. 2014'te Kırım'ı ilhak ederek, Ukrayna'nın egemenliğini ihlal etmesi bu belirsizliği kontrol altına alma girişimi olarak yorumlanmıştır. Putin'in kişilik özellikleri ve belirsizlik karşısındaki tepkileri incelendiğinde, belirsiz durumlarla baş edemediği ve bu durumun kendisinde saldırganlaşmaya yol açtığı görülmüştür. 2022'deki Ukrayna işgalinde de benzer güdülerin etkili olduğu, Putin'in belirsizliği kontrol altına almak için sert bir askeri müdahaleye başvurduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Vladimir Putin, Rusya, Ukrayna, Politik Psikoloji

Abstract

In this study, the reasons behind Russia's decision to invade Ukraine in 2022 are analyzed through the personal motivations and experiences of Russian President Vladimir Putin. The study primarily focuses on Putin's experiences during his tenure in Dresden, Germany during the Union of Soviet Socialist Republics. The siege of the Soviet secret intelligence service KGB building in Dresden after the fall of the Berlin Wall in 1989 and the lack of adequate support from Moscow left deep impressions on Putin and led to a feeling of abandonment. For Putin, the collapse of the USSR was a great devastation and the uncertainty that emerged in this process traumatized him. Moreover, after coming to power between 2005 and 2014, Ukraine's rapprochement to the West and its relative willingness to become a member of the NATO created a sense of uncertainty and threat in Putin's mind about the future. His violation of Ukraine's sovereignty by annexing Crimea in 2014 was interpreted as an attempt to contain this uncertainty. An analysis of Putin's personality traits and his reactions to uncertainty reveals that he is unable to cope with uncertain situations and this situation leads him to

become aggressive. It was concluded that similar motives were effective in the invasion of Ukraine in 2022 and that Putin resorted to a hard military intervention to control uncertainty.

Keywords: Vladimir Putin, Russia, Ukraine, Political Psychology

Giriş

Uluslararası ilişkiler alanındaki geleneksel yaklaşımlar, devletlerin dış politika kararlarını analiz ederken çoğunlukla devletleri rasyonel aktörler olarak görür ve sistemik faktörlere odaklanır. Ancak son dönemde yapılan akademik çalışmalar, karar alıcıların bireysel özellikleri ve psikolojilerinin de dış politikadaki rolünün altını çizmektedir. Örneğin, Özgür Özdamar ve Sercan Canbolat'ın (2023) yayınladığı "Leaders in the Middle East and North Africa: How Ideology Shapes Foreign Policy" adlı çalışma, liderlerin dış politikadaki rolünün önemini vurgulamakta ve bir ülkenin dış politikasını değerlendirirken liderlerin kişisel özelliklerini göz ardı etmenin imkansızlığını ortaya koymaktadır. Benzer şekilde, Consuelo Thiers ve Leslie E. Wehner'in (2022) yayımladığı "The Personality Traits of Populist Leaders and Their Foreign Policies: Hugo Chávez and Donald Trump" başlıklı çalışmada da lider kişiliği ile temsil edilen devletin dış politikası arasındaki ilişkiye odaklanmaktadır. Çalışmalarda her ne kadar devletlerin kendi bağımsız politikaları olduğu vurgulanmaya çalışılsa da, lider kişilik özelliklerinin dış politika analizlerinde göz ardı edilmemesi gerektiğine işaret edilmekte ve lider kişilik özelliklerinin dikkate alınmaması durumunda dış politika analizlerinin eksik kalabileceği aktarılmaktadır. Dolayısıyla, dış politika analizlerinde liderlerin bireysel niteliklerini dikkate almak, daha kapsamlı bir bakış açısı sunmaktadır. Bu gelişmelerden yola çıkarak devlet başkanlarının ve liderlerin kişilik yapıları, deneyimleri, inançları, bilişsel ön yargıları, duygusal eğilimleri gibi bireysel nitelikleri ile ruh halleri ve psikolojik durumları da ülkenin dış politika tercihlerini şekillendirebilmektedir. Özellikle belirsizlik ve stres dönemlerinde, liderlerin kişisel eğilimleri daha baskın hale gelebilmekte ve karar alma süreçlerini etkileyebilmektedir.

Bu çalışma, Putin'in kişilik yapısı, psikolojisi ve yaşam deneyimleri ekseninde, Rusya'nın 2022 yılında Ukrayna'yı işgal etme kararının ardındaki nedenleri irdelemektedir. Çalışmanın temel varsayımı, devlet başkanlarının bireysel özellikleri ve geçmiş yaşantılarının, ülkelerinin dış politikaları üzerinde belirleyici bir etkiye sahip olabileceğidir.

Putin'in SSCB döneminde Almanya'da görev yaptığı sırada yaşadığı olayların, onun dünyaya bakış açısını derinden etkilediği bilinmektedir. Bu nedenle çalışmada öncelikle Putin'in geçmiş yaşantısı kısaca ele alınmış, ardından Ukrayna krizi öncesindeki tutum ve davranışları analiz edilmiştir. Böylelikle Putin'in kişisel motivasyonları, deneyimleri ve psikolojik durumu incelenerek, Rusya'nın Ukrayna'yı işgal kararını nasıl şekillendirdiği ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çalışma, devlet başkanlarının bireysel etmenlerinin uluslararası ilişkilerde ve dış politikadaki rolünü vurgulaması açısından alana katkı sunmayı amaçlamaktadır.

1. Rusya'nın Ukrayna'ya Askeri Müdahalesi

2000'li yıllarda Ukrayna'da yaşanan siyasi gelişmeler ve Batı ile ilişkilerindeki dalgalanmalar, Putin'de belirsizlik ve endişe duygularını hakim kılmıştır. Putin, 2000 yılında iktidara geldiğinde Ukrayna'da Rus yanlısı Leonid Kuchma bulunuyordu. Kuchma döneminde Ukrayna ile Rusya arasındaki münasebetler görece olumlu seyretmiştir. 2005'te Turuncu Devrim'le iktidara gelen Viktor Yushchenko ise Batı yanlısı politikalar izlemiştir. Yushchenko döneminde Ukrayna'nın Avrupa Birliği (AB) ve NATO üyeliği gündeme gelmiş ancak somut adım atılamamıştır. 2010 yılında gelindiğinde de Viktor Yanukoviç seçimi kazanmıştır. Rus yanlısı olarak lanse edilen Yanukoviç, NATO üyeliğinden uzak durmuş ve AB ile geliştirdiği ilişkilerde gerginlik yaşamıştır. Bu politikalar, Ukrayna halkında tepkiyle

karşılanmış ve 2013 yılında başlayan hükümet karşıtı protestoların ardından Yanukoviç istifa etmek zorunda kalmıştır (Yıldız, 2022; Tüysüzoğlu, 2011).

Yanukoviç'in istifasının ardından 2014'te Ukrayna devlet başkanlığı seçimini kazanan Petro Poroşenko, Batı yanlısı bir politika izleme sözü vermiştir. Poroşenko döneminde Ukrayna, NATO ile ilişkilerini geliştirmeye çalışmıştır. Ancak Rusya'nın 2014'te Kırım'ı ilhak etmesi gibi olumsuz gelişmeler, Poroşenko hükümetinin politikalarını sekteye uğratmıştır (Kırbaşoğlu ve Öçalan, 2022). Ukrayna toprakları üzerinde egemenlik iddiaları ve askeri müdahaleler devam ederken, Poroşenko yönetimi Rus tehdidine karşı yeterli tedbirleri alamamakla suçlanmıştır. Bu başarısızlıklar nedeniyle Poroşenko'nun popülaritesi düşmüş ve 2019 seçimlerini Volodymyr Zelensky'e kaybetmiştir. Zelensky'nin 2019 yılında seçimi kazanmasının ardından NATO'ya üye olma isteğini dile getirmesi, Putin tarafından eleştirilmiş ve endişeyle karşılanmıştır (Yıldız, 2022; Tüysüzoğlu, 2011; Memiş, 2019).

2021 yılında Ukrayna hem kendi güçleriyle hem de NATO üyesi pek çok ülkenin katılımıyla ortak tatbikatlar düzenlemiştir (Kırbaşoğlu ve Öçalan, 2022). Bu gelişmelere tepki gösteren Putin, sadece eleştiri ve kınama ile yetinmemiş, tatbikatların yapılacağının netleşmesinin ardından Rusya Federasyonu Resmi İnternet Sitesinde bir makale yayımlamıştır. Putin bu makalesinde tarihsel bağlara atıfta bulunarak, Ruslar ile Ukraynalıların ortak bir geçmişe sahip olduğunu ve Avrupa'nın en büyük devleti olan Eski Rusya'nın mirasçısı olduklarını belirtmiştir. Makaleye göre, Ukrayna halkı özünde Rus yanlısıdır, ancak Batı'nın "böl ve yönet" politikası sonucunda Ukrayna'da Rus karşıtlığı ve bağımsızlık talepleri körüklenmiştir. Ayrıca Putin'e göre, SSCB'nin dağılma sürecinde Ukrayna'nın bağımsızlığının ilan edilmesi yapılabilecek en büyük hatalardan biri olmuştur (Putin, 2021). Putin'in dile getirdiği görüşler ışığında, Rusya'nın 2022 yılının Şubat ayında Ukrayna'ya yönelik gerçekleştirdiği "barışı koruma operasyonu"nun, aniden alınmış bir karar olmadığı, bunun yerine uzun süre boyunca önceden planlandığı söylenebilir (Reuters, 2022).

Putin'in Ukrayna müdahalesinden önce Ocak ve Şubat aylarında dış politika ve telefon diplomasisi kanallarını aktif bir şekilde kullandığı görülmüştür (President of Russia, t.y.). Bunun ardında yatan nedenler konusunda farklı yorumlar yapılabilir. Bunlardan biri, Putin'in "tüm barışçıl çözüm yollarını denedim ama karşı taraf taleplerimize yanıt vermedi" demek için zemin hazırlamaya çalıştığıdır. Bir diğeri ise Putin'in gerçekten müzakereler yoluyla bir çözüme ulaşma umuduna sahip olduğu, ancak karşılık bulamadığı için askeri seçeneğe yöneldiğidir. Her iki olasılık da makul görünmektedir. Putin'in samimi bir diplomatik çaba gösterip göstermediği ya da sadece savaş için bahane yaratmaya çalışıp çalışmadığı tartışmalıdır. Ancak Ukrayna'ya askeri müdahaleden önce bu diplomatik kanalları sonuna kadar kullandığı açıktır. Putin'in niyetinin ne olduğundan bağımsız olarak, uluslararası barışın korunması için tüm diplomatik seçeneklerin tüketilmesi gerektiği açıkça görülmektedir.

Putin'in Ukrayna'ya müdahalesinden önce NATO ile yaptığı görüşmelerde ısrarla dile getirdiği taleplerinden biri, Ukrayna'nın NATO üyeliğine dair somut bir taahhüt içeren "yazılı bir belge" almak olmuştur. Aralık 2021'de başlayan Washington ve NATO ile görüşmelerde Rusya, Ukrayna'nın NATO'ya katılımının yazılı olarak engelleneceğine dair bir belge istemiştir. Ocak 2022'deki NATO görüşmeleri de bu çerçevede şekillenmiştir. Putin, Ukrayna'nın NATO üyeliğinin önlenmesini, Rusya'nın bir numaralı önceliği olarak vurgulamıştır (NATO, 2022a; NATO, 2022b). Bu gelişmelerin yanı sıra Ukrayna müdahalesinden önceki Güvenlik Konseyi konuşmalarında da Putin, NATO'dan Ukrayna konusunda yazılı taahhüt beklentisini sıkça dile getirmiştir. Ona göre yalnızca resmi bir belge ile Ukrayna'nın NATO'ya alınmayacağı kesinlik kazanabilirdi. Aksi takdirde, NATO birlikleri Ukrayna sınırına gelebilir ve sözlerin bağlayıcılığı olmayacağı için endişe devam edebilirdi. Putin'e göre antlaşma ve belgeler bağlayıcıdır, söylemler ise belirsizlik yaratır.

Dolayısıyla Ukrayna meselesinde somut bir yazılı taahhüt isteğinde ısrar etmiştir (President of Russia, t.y.).

2. Sovyetler Birliği'nin Dağılmasının Vladimir Putin'in Kişiliği Üzerindeki Etkisi

Doğu Almanya'nın Dresden şehrinde KGB adına çalışan Putin için, SSCB'nin dağılması büyük bir yıkıma neden olmuştur. 9 Kasım 1989'da Berlin Duvarı'nın yıkılmasının ardından yaşanan gelişmeler, Putin'in hayatında derin izler bırakmıştır. KGB binasının önünde saldırgan bir kalabalıkla karşılaşan Putin, Dresden'deki Kızıl Ordu tank birliğinden yardım istediğinde aldığı "Moskova'dan emir almadan hiçbir şey yapamayız. Moskova şu an sessiz" cevabı, onda terk edilmişlik hissi uyandırmıştır. Putin daha sonra verdiği bir röportajda, "Moskova sessiz" olayından bahsederken "O zaman ülkenin artık var olmadığını hissettim. Ortadan kaybolmuştu. Birliğin hasta olduğu açıktı ve tedavisi olmayan ölümcül bir hastalığa, iktidar felcine yakalanmıştı" ifadeleri, o dönemde Sovyetler Birliği'nin içine düştüğü dayanılmaz zayıflığı ve Putin üzerindeki psikolojik etkilerini göstermesi açısından önemlidir (Henrikson, 2022: 22).

Putin'in hayatında, Sovyetler Birliği'nin dağılmasının akabinde ortaya çıkan terk edilmişlik ve yönsüzlük hissi onda derin kaygılara yol açmıştır. Özellikle Moskova'dan yeterli destek görememesi karşısında yaşadığı çaresizlik, Putin üzerinde olumsuz etki bırakmıştır. Ülkenin geleceğinin belirsizliğe sürüklendiği bu dönemde, Putin'in içine düştüğü karamsarlık ve güvensizlik hali sonraki yıllardaki politikalarına da yansımıştır. Bütün bu birikimler ışığında, Putin'in 2022 yılında Ukrayna'ya karşı başlattığı müdahalenin arkasında, geçmişte yaşadığı terk edilmişlik ve belirsizlik travmalarının etkili olduğu söylenebilir.

Belirsizlik, bireylerin kaygı yaşamasında önemli bir faktör olarak kabul edilmektedir. Belirsizlik korkusu, kişinin belirsiz durumlar karşısında rahatsızlık duyması ve bu durumlardan hoşlanmaması şeklinde tanımlanabilir. Geleceğin belirsiz olması birçok insan için doğal kabul edilse de, bazı bireyler açısından büyük sorun teşkil etmektedir. Belirsizlik, geleceğe yönelik endişe yaratırken, belirsiz durumlara gösterilen tepkiler kişiden kişiye değişiklik göstermektedir. Kimi bireyler belirsizlik karşısında hareketsiz kalırken, kimileri öfke ve saldırganlık gösterebilmektedir. Belirsizliğin olumsuz etkilerinden korunmanın yollarından biri, belirsizliği azaltacak önlemler almaktır. Bunun için iyi planlamalar yapmak, belirsizliğe neden olabilecek durumları öngörüp engellemek veya belirsiz durumlardan kaçınmak gibi hedef odaklı davranışlar sergilenebilir (Strauss, 2017).

Belirsizlik durumunda öfke ve saldırganlık gösteren bireyler, genellikle olumsuz düşüncelere yönelir ve tehditleri düşünmeye odaklanır. Dolayısıyla Putin'in belirsizlik korkusunun da, yanlış kararlar almasına ve saldırganlaşmasına neden olduğu söylenebilir.

3. Vladimir Putin'in Belirsizlikle Sınavı: Ukrayna ve NATO

Putin döneminde, Ukrayna'da Batı yanlısı yönetimlerin iktidara gelmesine rağmen, ülkenin ekonomik sorunları giderek artmış ve Ukrayna'yı iflasa sürüklemiştir. Bu durum, Ukrayna halkının AB'ye katılım isteğinde belirgin bir azalmaya neden olmuştur. Ayrıca Ukrayna, 2008 yılında NATO'ya katılma niyetini dile getirmiş, ancak birçok üye ülke bu fikre açıkça sıcak bakmadığını ifade etmiştir. Bu nedenle 2005-2010 yılları arası Putin için nispeten kendini güvende hissettiği bir dönem olmuştur (Tüysüzoğlu, 2011). Ancak 2014 yılında, Ukrayna halkının Rus yanlısı yönetime karşı protestolar başlatması ve AB ile ilişkilerin geliştirilmesini istemesi, Putin için belirsizlik korkusuna yol açmıştır (Yıldız, 2022). 2014'te Ukrayna'da Batı'ya yönelimin artması, Putin'in gelecekteki belirsizlik endişesini daha da artırmıştır. Bu

nedenle NATO'ya yakınlaşma korkusu, Putin'in aynı yıl Kırım'a askeri müdahalede bulunmasıyla sonuçlanmıştır (Erşen, 2022).

Putin'in belirsizlik durumlarında saldırganlaşmasının önemli nedenlerinden biri, bu şekilde önlem alabileceğini ve belirsizliği ortadan kaldırabileceğini düşünmesi olabilir. NATO üyeliği için belirlenmiş kriterler arasında, üye olmak isteyen ülkede herhangi bir tehdit ya da güç kullanımı olmaması ve barışçıl çözüme gidilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Washington Antlaşması'nın ilk maddesinde bu şart şu şekilde ifade edilmiştir (NATO, 1949):

"Madde-1

Taraflar, BM Yasası'nda ortaya konduğu üzere, karışmış olabilecekleri herhangi bir uluslararası anlaşmazlığı, uluslararası barış ve güvenlik ve adaleti tehlikeye sokmadan barışçıl yollarla çözmeyi ve uluslararası ilişkilerinde BM'nin amaçlarına aykırı olacak şekilde güç kullanımı ya da tehdidinden sakınmayı taahhüt etmektedirler".

Putin'in Ukrayna'ya müdahalesi, ülke içinde güç kullanımına yol açmış ve NATO'ya katılım için gerekli şartları geçersiz kılmıştır. Bu saldırgan tutumla Putin, Ukrayna'nın NATO üyeliğini engelleyerek belirsizliği ortadan kaldırmaya ve kendini güvende hissetmeye çalışmıştır.

Putin'in Dresden'de yaşadığı terk edilmişlik hissi, iktidara geldiğinde de etkisini sürdürmüştür. Bu travmanın izleri, Putin'in dış politikada belirsizlikten uzak durmaya çalışan ve kendisine güven veren kişileri seçmesinde görülmüştür. Bu nedenle Putin'in dış politikada sert ve saldırgan bir çizgide ilerlemesi ve kendince önlemler almaya çalışması şaşırtıcı değildir. Nitekim 2021'de ABD Başkanı seçilen Joe Biden'ın Ukrayna'yı desteklemesi ve NATO'ya yakınlaştırması, Putin'de yeni bir belirsizlik dalgası yaratmıştır. Putin bu belirsizliğe karşı sert bir tutum takınarak, 2022'de Ukrayna müdahalesiyle NATO üyeliğini engellemeye çalışmıştır. Putin'in geçmiş travma ve belirsizlik korkusu, onu saldırgan bir dış politikaya itmiştir (Herb, 2023).

Putin'in kişilik yapısı ve tarihsel deneyimleri göz önüne alındığında, Ukrayna'nın NATO üyeliğine yönelik girişimlerinin Rusya tarafından tehdit olarak algılanması ve sert karşılıklarla sonuçlanması şaşırtıcı değildir. Bununla birlikte, bu tek taraflı bir bakış açısını yansıtmaktadır. NATO bir savunma ittifakı olarak, üye devletleri savaşa sürüklemeyi amaçlamamaktadır. Demokratik seçimlerle iktidara gelmiş hükümetlerin, sadece kendi çıkarları uğruna, nükleer silaha sahip önemli bir güç olan Rusya'ya saldırması kamuoyunda büyük tepkiye neden olabilir. Bu nedenle NATO içinde, Ukrayna'nın üyeliği konusunda fikir birliği olsa da, Rusya'ya mesafeli davranacak ülkelerin olması muhtemeldir. Coğrafi açıdan Rusya'ya yakın olan bazı NATO üyesi ülkeler, 5. madde gereği bir savaşa girme konusunda isteksiz davranabilir. Tüm bu unsurlar dikkate alındığında, Ukrayna'nın NATO üyeliği konusunda Putin'e karşı sert bir tutum sergilense de, savaşın başlamasının ardından NATO ülkelerinin geri planda kalması, belki de başından beri Putin ile yürütülen diplomatik sürecin yanlış gittiğine işaret etmektedir.

Sonuç

Bu çalışma, Rusya'nın Ukrayna'yı işgal kararının ardındaki nedenleri irdelerken, Putin'in kişisel deneyimlerinin ve psikolojik eğilimlerinin belirleyici bir rol oynadığı sonucuna varmaktadır. Kuşkusuz böyle büyük ölçekli bir askeri harekatın nedenleri, yalnızca liderin bireysel motivasyonlarıyla açıklanamayacak kadar çok boyutludur. Ancak indirgemeci bir bakış açısından kaçınarak, Putin'in kişiliğinde var olan bazı eğilimlerin bu süreçte etkili olduğunu göz ardı etmemek gerekir.

Uluslararası ilişkilerde barışın tesis edilebilmesi için, devletler arasında karşılıklı empati ve anlayışın yanı sıra, toplumsal ve siyasi yapılarda köklü değişiklikler de gereklidir. Sadece yapısal dönüşümler yeterli olmayıp, bireylerin zihniyet dünyasında da barış kültürünün yerleşmesi şarttır. Putin örneği üzerinden bakıldığında, bir liderin kişisel deneyimleri ve inançlarının, ülke politikalarını nasıl etkileyebileceği görülmektedir. Bu sebeple barış süreçlerinde liderlerin bireysel motivasyonları mutlaka hesaba katılmalı; empati ve diyalog yoluyla zihniyet değişikliğine çalışılmalıdır. Aksi takdirde, karşı tarafın eylemleri meşrulaştırılmış olabilir.

Kaynakça

Erşen, E. (2022, 03 07). *Rusya-Ukrayna Savaşı: Öngörüler ve Beklentiler*. 09 23, 2023 tarihinde Perspektif: https://www.perspektif.online/rusya-ukrayna-savasi-ongoruler-ve-beklentiler-2/ adresinden alındı

Henrikson, A. K. (2022, 05 27). The Trauma of Territorial Break-up: The Russia-Ukraine Conflict and Its International Management—Geopolitical Strategy and Diplomatic Therapy. *Geopolitica(s), 13*(1), 11-36. 09 23, 2023 tarihinde https://sites.tufts.edu/fletcherrussia/the-trauma-of-territorial-break-up-the-russia-ukraine-conflict-and-its-international-management-geopolitical-strategy-and-diplomatic-therapy/ adresinden alındı

Herb, J. (2023, 07 09). *CNN Exclusive: Biden says war with Russia must end before NATO can consider membership for Ukraine*. 09 22, 2023 tarihinde CNN POLITICS: https://edition.cnn.com/2023/07/09/politics/joe-biden-ukraine-nato-russia-cnntv/index.html adresinden alındı

Kırbaşoğlu, F., & Öçalan, G. (2022). NATO ve Rusya'nın Geniş Karadeniz Havzasındaki Mücadelesi: 2021. Ö. Tüfekçi & F. Kırbaşoğlu içinde, *KARADENİZ: 2021 Gelişmeleri Işığında Bölgesel Değerlendirmeler* (s. 409-433). Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Yayınları.

Memiş, B. (2019). *Ukrayna Devlet Başkanlığı Seçimlerinde Bir İlk Komedyen Zelenskiy'in Zaferi.* 09 17, 2023 tarihinde EURO Politika: https://dergipark.org.tr/tr/pub/europ/issue/60585/892329 adresinden alındı

NATO. (1949, 04 04). *Kuzey Atlantik Antlaşması*. 09 21, 2023 tarihinde Official Website of NATO: https://www.nato.int/cps/fr/natohq/official_texts_17120.htm?selectedLocale=tr adresinden alındı

NATO. (2022, 01 12). *NATO-Russia Council meets in Brussels*. 09 22, 2023 tarihinde Official Website of NATO: https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_190643.htm adresinden alındı

NATO. (2022a, 06 29). *NATO 2022 Strategic Concept.* 09 23, 2023 tarihinde Official Website of NATO: https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2022/6/pdf/290622-strategic-concept.pdf adresinden alındı

Özdamar, Ö., & Canbolat, S. (2023). *Leaders in the Middle East and North Africa.* Cambridge: Cambridge University Press.

President of Russia. (tarih yok). 09 24, 2023 tarihinde Official Website of President of Russia: http://en.kremlin.ru/ adresinden alındı

Putin, V. (2021, 07 12). *Article by Vladimir Putin" On the Historical Unity of Russians and Ukrainians*. 09 24, 2023 tarihinde Official Website of President of Russia: http://www.en.kremlin.ru/events/president/news adresinden alındı

Reuters. (2022, 02 22). *Putin orders Russian forces to "perform peacekeeping functions" in eastern Ukraine's breakaway regions*. 09 24, 2023 tarihinde Reuters: https://www.reuters.com/world/europe/putin-orders-russian-peacekeepers-eastern-ukraines-two-breakaway-regions-2022-02-21/ adresinden alındı

Strauss, J. S. (2017). Uncertainty Theory: A Powerful Approach to Understanding Psychiatric Disorder. *Psychiatry, 80*(4), 301-308.

Thiers, C., & Wehner, L. E. (2022). The Personality Traits of Populist Leaders and Their Foreign Policies: Hugo Chávez and Donald Trump. *International Studies Quarterly, 66*(1), s. 1-11.

Tüysüzoğlu, G. (2011). Ukrayna'da Turuncu Devrim'in Sonu. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi*(3), 62-79.

Yıldız, M. (2022). Rusya-Ukrayna Savaşında Rusya'yı Anlamak: Tek Sorumlu Putin Mi? *Akademik Hassasiyetler, 9*(19), 143-168.